

A. N. Ostrovskij

Deník ničemy

 těšínské divadlo
česká scéna

Príspevková organizace
Moravskoslezského kraje

Těšínské divadlo Český Těšín, příspěvková organizace

Ředitel **Petr Kracík**

Šéf České scény **Miloslav Čížek**

Dramaturg České scény **Ivan Misař**

A man with long, light-colored hair and a beard, wearing a dark suit jacket, a light-colored shirt, and a patterned tie, is running across a stage. He is looking back over his shoulder with a determined expression. The stage is lit with a strong red light, and large, heavy red curtains are visible in the background, framing the scene. The man's hair is blowing in the wind, suggesting a sense of urgency or movement.

A. N. Ostrovskij
Deník ničemy

Překlad **Radek Lošťák**

Úprava **Ivan Rajmont**

Scéna **Michal Syrový**

Kostýmy **Marcela Lysáčková**

Hudba **Zbyhněv Siwek**

Dramaturgie **Alice Olmová**

Režie **Janusz Klimsza**

Osoby a obsazení

Jegor Glumov, mladý muž hledající uplatnění **Zdeněk Klusák**

Glumovová, jeho matka **Lenka Waclawiecová**

Mamajev **Miloslav Čížek**

Mamajevová, jeho žena **Jolana Ferencová**

Krutickij, důležitý starý muž **Vítězslav Kryške**

Gorodulin, důležitý muž středních let **Zdeněk Hrabal**

Turusinová, bohatá vdova **Šárka Hrabalová**

Marie, její neteř **Eliška Adamovská**

Jegor Kurčajev, mladý muž **Ondřej Frydrych**

Golutvin, novinář na volné noze **Petr Sutorý**

Afanasy, prosperující jasnovidce **Miroslav Liška**

Příživnice **Martina Pawerová**

Grigorij, sluha a kdovíco ještě Tomasz **Władysław Przybyła**

Inspice **Dominik Gracz**

Náповěda **Libuše Berková**

Premiéra
23. března 2019
v 17. 30 hod.
v Těšínském divadle
Inscenace vznikla
za finanční podpory
Ministerstva kultury
České republiky
a města Český Těšín

Alexandr Nikolajevič Ostrovskij (1825-1886)

Narodil se do rodiny moskevského obchodního právníka, a tak mu byl svět obchodování blízky už od malička. Pocházel z deseti dětí. Matka zemřela v roce 1831 a o čtyři roky později se otec znovu oženil. Rodina byla bohatá, protože otec měl početnou kupeckou klientelu. V domě Ostrovských se dbalo na kulturu a vzdělání. Alexandr Nikolajevič měl výborné domácí učitele, kteří ho připravili ke studiu na gymnáziu. Nemalou

rolí v jeho životě sehrála i chuť, která dovedla nádherně vyprávět lidové pohádky. Po ukončení moskevského gymnázia studoval právo na Lomonosovově univerzitě a v roce 1843 vstoupil do státní služby a pracoval u soudů až do roku 1851.

Od mládí ho však přitahovalo divadlo a své první dramatické pokusy začal psát už jako dvacetiletý. Mnohé charaktery, ať už z jeho rodinného prostředí, nebo z pracovních zkušeností, posloužily jako předobraz postav v jeho dílech. V roce 1847 se mu podařilo

vydat jednu ze scén komedie *Vždyť jsme svoji*, která byla ve své úplnosti vydána o tři roky později pod názvem *Bankrot*. Díky této hře získal reputaci zručného dramatika. Sarkastický, ale pravdivý obraz o moskevských obchodních kruzích vzbudil mezi jejich příslušníky velkou nevoli a hra byla zakázána. Po zásazích cenzury byla znovu vydána v roce 1859 a v této znetvořené formě měla svou premiéru roku 1861. Původní text dramatu se na jevišti objevil až v roce 1881. Právě tato divadelní hra přispěla k autorovu odchodu ze státních služeb.

Poté se Ostrovskij naplno pustil do psaní; mezi ruskými autory je výjimečný právě tím, že se věnoval výlučně dramatu a divadlu. Jeho další hra *Chudoba cti netratí* vznikla pod vlivem slavjanofilského hnutí. Autor v ní porovnává ruskou tradici, kde dominuje milost a láska, s kontrastující povrchností a pozlátkem západní civilizace. V podobném duchu jsou laděny i hry *Bez věna a Nesedej si do cizích saní*.

V roce 1856 se Ostrovskij vydal na cestu po krajích v okolí Volhy. Měl za úkol vykonat etnologický průzkum mezi místním obyvatelstvem. Zapisoval zvyky, tradice a pracovní podmínky obyvatel. Tento výlet přímo ovlivnil jeho hry *Les a Bouře*. Právě *Bouře* je považována za jeho mistrovské dílo (inspirovalo L. Janáčka k napsání znamenité opery *Káťa Kabanová*).

Z další tvorby připomeňme např. hry *Pozdní láska*, *Výnosné místo*, *Vlci a ovce*, *Ženitba Běluginova*.

Ve svých dílech se věnoval různým tématům, ať už to byly ruské dějiny, nebo pohádkové hry (*Sněhurka*), ale především se zaměřo-

val na život moskevské společnosti, zajímala ho témata sociální a materiální nerovnosti, která mění vztahy mezi lidmi i jejich charaktery. Tvořil v období realismu a jeho současníky tak byli Lev Nikolajevič Tolstoj, Fjodor Michajlovič Dostojevskij a Ivan Sergejevič Turgeněv.

Po celý život se pokoušel přispět k organizaci umělců a zlepšení podmínek pro rozvoj ruského divadla, působil jako učitel, organizátor a inspirátor ve všech oblastech divadelní a kulturní tvorby. Ne nadarmo je nazýván „otcem ruského divadla“.

Deník ničemy

Herec Naprostá pitomost. Úplná idiocie. Co jsem dokázal? Psal jsem odvážné články, reportáže, epigramy, provokoval. Blbcům jsem se smál. Říkal jim do očí, že jsou hlupáci. A co se změnilo? Jsou to pořád stejní hlupáci, jen vědí, že já to vím. Proč by jenom hajzlové měli mít prachy?

Deník ničemy je úpravou Ostrovského hry *I chytrák se spálí*, která byla na České scéně Těšínského divadla uvedena v roce 1984 v režii Ilji Racka.

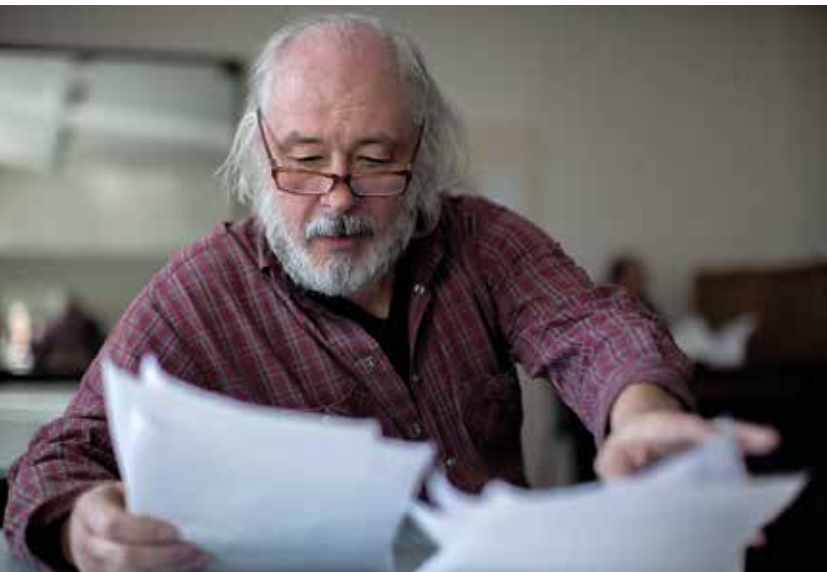
Deník ničemy je hra s poutavou zápletkou, má dějový spád, virtuózní rozuzlení, nechybí jí humor, přesná povahokresba, propojení postav s prostředím a dokonalé zobrazení toho, jak pod nadvládou „zlatého telete“ mizí hodnota lidské důstojnosti.

Glumov Příliš neuvažovat, pokud se to od vás výslovně nepožaduje, přímo se zalykat smíchy, když váš nadřízený utrousí sebetrapnější vtip, nepřetržitě za něho pracovat a přitom ho co nejčastěji přesvědčovat, že bez jeho vedení jste naprosto neschopen cokoliv udělat. Navíc byste si měl osvojit některé vlastnosti lokaje, ale tak, aby vaše podbízivost nebyla hned od počátku přehnaně čitelná. A to jsem tak v polovině toho, co úředník musí zvládnout, jestli to chce dotáhnout někam výš.

Deník ničemy byl v úpravě a režii Ivana Rajmonta poprvé uveden v pražském Národním divadle 23. března 1989 a v inscenaci účinkovali Ivan Řezáč, Jana Březinová, Josef Somr, Iva Janžurová, Josef Kemr, Blanka Bohdanová a další.

Premiéra *Deníku ničemy* v Těšínském divadle se koná na den přesně o třicet let později.

Režisér Janusz Klimsza

S Těšínským divadlem spolupracujete pravidelně, především tedy s Polskou scénou; vzpomenete si na svou první režii v TD?

První režii byla na Polské scéně Gombrowiczova *Iwona, księżniczka Burgunda*. Gombrowicz byl v té době ještě indexový autor, takže to mělo i jistý adrenalinový nádech. Byl jsem studentem posledního ročníku režie, takže starší kolegové hleděli, jak se ten „mladej“ vytáhne. Takže pro mě dvojnásobný adrenalin.

Po letech se vracíte i na Českou scénu; představení ve vaší režii zde patří k těm nezapomenutelným. Na které si vzpomenete vy a proč?

Czarna Julka (2.10.1993)

Nejvíc na to poslední, což byla hra Sama Sheparda *Láskou posedlí*. To jsem prosadil svého oblíbeného autora. Pokud jde o výsledek, myslím, že jsme to udělali nekompromisně, a já to považuji za jednu ze svých zásadních zkušeností. Ze stávajícího souboru jsem se tehdy potkal se Zdeňkem a Šárkou Hrabalovými. A s legendou TD Josefem Žáčkem, který už bohužel nežije. A velmi milým bonusem bylo i hostování Norberta Lichého z ostravského Divadla Petra Bězruče. Ten hrál stárnoucí hvězdu rodea a naučil se tenkrát i různě

fígle s lasem. No, mezi námi, já se je naučil taky.
(smích)

Kromě režie bravurně zvládáte i herectví, což nelze na zkouškách nepostřehnout. Na jevišti jste se i jako herec objevil, nemáte chuť si po letech zase v něčem zahrát a být třeba i sám sobě režisérem?

Málokdy jsem byl obsazován cíleně, většinou šlo a náhlé zásoky během zkoušení nebo někdo odmítl roli, která mu přišla příliš kontroverzní. Takže jsem herec nouzového režimu. Do budoucna taky nic nevyhledávám, je to složité i z provozního hlediska – když hostuji někde na druhém konci republiky, opravdu nemám chuť jezdit hrát na otočku.

Deník ničemy se dotýká palčivých otázek. Které z témat, o nichž hrajeme, je pro vás osobně nejžhavější.

Nejdrsnější je asi jistá společenská smlouva, která se ve hře objevuje, tj. kompromituj se jako my všichni, ať jsi stejně vydíratelný, pak budeš s námi v partě a my tě dosadíme na opravdu významné posty.

Deník ničemy

- významy jmen

Jména některých hrdinů této hry se řadí mezi tzv. mluvící jména, což znamená, že figura může být označena „mluvícím“ jménem, které ji v jejím zjednodušení vystihuje. Podívejme se na naše postavy:

Glumov – glum je v ruštině posměšek, žert, jízlivost

Mamajev – evokuje jméno chána Zlaté hordy, podle kterého se jmenuje mohyla v dnešním Volgogradě (Mamajev kurgan)

Kurčajev – vznikl od slova kurča, tedy kuřátko

Golutvin – vznikl od slova golutva, tedy prosekaná cesta v lese, průsek

Gorodulin – vznikl od slova gorod, což je původně ohrada, plot, později město

Krutickij – vznikl od slova krutit, což má širokou škálu významů, od nejběžnějšího kroutit se, motat se v kruhu přes „jevo krutit bol“, což znamená „svírá ho bolest“, až po „být pánem ve své domě“, tedy dobře se otáčet

Turusinová – vznikla od slova turusiť, tedy žvanit nesmysly, tlačit či bohapustě lhát

Afanasy – znamená navždy

NOSITELÉ AUTORSKÝCH PRÁV K DÍLU ZASTUPUJE **DILIA**, DIVADELNÍ, LITERÁRNÍ, AUDIOVIZUÁLNÍ AGENTURA, Z. S. KRÁTKÉHO 143/1 • 190 03 PRAHA 9 – VYSOČANY
VEDOUcí OBCHODNÍHO ODDĚLENÍ **DAGMAR PAVLÍKOVÁ** • VEDOUcí DEKORAČNÍ DÍLNY **KRISTINA LIBOSKOVÁ** • VEDOUcí KREJČOVNY **KARIN SZOSTOKOVÁ** • VEDOUcí VLÁSENKÁRNY **ŠÁRKA SZELIGOVÁ** • JEVIŠTNÍ MISTR **ROMAN SEKULA** • VEDOUcí ZVUKU A OSVĚTLENÍ **VLADIMÍR RYBÁŘ** • VEDOUcí ÚSEKU REKVIZIT **JOSEF KUREK** • REKVIZITY **JARMILA GOMBOŠOVÁ** • VLÁSENKY **PAVLA CWIERTKOVÁ** • GARDEROBA **JANA ČERNÁ, IVANA KOLONDOVÁ** • SVĚTLA **CZESŁAW CZAKOJ, ROBERT KURKIEWICZ** • ZVUK **RICHARD DAMEK, MICHAL MALINIÁK** • JEVIŠTNÍ TECHNIKA **JIŘÍ PONČA, ALFRĚD BENEK, JINDŘICH TESARCYK, JIŘÍ GEBHART, ROMAN SZAROWSKI**
REDAKCE PROGRAMU **ALICE OLMOVÁ** • JAZYKOVÁ KOREKTURA **MARTINA BOJDOVÁ** • FOTO **KARIN DZIADKOVÁ** • DESIGN **MARIAN SIEDLACZEK** • TISK **PROPRINT, S. R. O. ČESKÝ TĚŠÍN**
PROGRAM VYDALO **TĚŠÍNSKÉ DIVADLO ČESKÝ TĚŠÍN, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE** • ZŘIZOVATEL – MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ • OSTRAVSKÁ 67 • 737 35 ČESKÝ TĚŠÍN • TEL. 558 746 022-23
INFO@TDIVADLO.CZ • WWW.TDIVADLO.CZ

Divadlo je pozoruhodná věc... aneb jak jsme zkoušeli

